

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 339/2017-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Lalíka 31. augusta 2017 prerokoval sťažnosť nesvojprávnej [REDAKOVANÉ], zastúpenej opatrovníkom [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], právne zastúpených advokátkou Viktóriou Hellenbart, M. Rázusa 23, Lučenec, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Zvolen v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 78/2010 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Zvolen v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 78/2010 porušené boli.

2. Okresnému súdu Zvolen prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 78/2010 konať bez zbytočných prietahov.

3. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. mája 2017 doručená sťažnosť nesvojprávnej [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľky“) na spravodlivý proces a na prieťahy v označenom konaní pred Okresným súdom Zvolen (ďalej len „okresný súd“), ktoré začalo 11. mája 2010 a do podania sťažnosti nebolo právoplatne skončené.

2. Sťažovateľky žiadali vysloviť porušenie v záhlaví označených základných práv, priznať im finančné zadosťučinenie v sume po 3 000 €, ktoré však vôbec neodôvodnili, a náhradu trov konania nevyčíslili.

3. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci vyjadrila predsedníčka okresného súdu, ktorá v liste z 24. júla 2017 po chronológii procesných úkonov vykonaných v konaní okrem iného uviedla, že *„samotní žalobcovia vadami, ktorými žaloba trpí, zapríčinili tieto prieťahy a nesú rovnako zodpovednosť za dĺžku konania. Nie je možné stotožniť sa s vyjadrením, že tunajší súd postupoval vo veci neefektívne, čím mal prispieť k zbytočným prieťahom v konaní. Ak by žalobcovia riadne označili žalovaných, nedošlo by k prieťahom spočívajúcim v odstraňovaní duplicity, odstraňovaní nedostatku podmienok konania z dôvodu označenia mŕtvych žalovaných, ktorí v čase podania žaloby na tunajší súd nemali procesnú spôsobilosť a rovnako nebolo by potrebné odstraňovaťvady samotnej žaloby pre formálne nedostatky žaloby. To sú všetko prekážky, pre ktoré súd prvej inštancie k dnešnému dňu nevytýčil termín pojednávania.“*. Podotkla, že k neprimeranej dĺžke konania prispelo aj značné zaťaženie konajúcich sudcov. Uviedla, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania; rovnako sa vyjadrili aj sťažovateľky.

II.

4. Požiadavka rýchlosti súdneho konania sa stala ústavným princípom, pretože časový horizont toho, kedy sa účastníkovi dostáva konečné rozhodnutie vo veci, je neoddeliteľnou súčasťou práva na fair proces v jeho časovej dimenzii. Preto je vecou štátu organizovať svoje súdnictvo tak, aby princípy vyslovené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) boli rešpektované a prípadné nedostatky v tomto smere nešli na ťarchu účastníka, ale súdu, ktorý mal a má dostatok vhodných opatrení na zabezpečenie takeého procesného postupu v súdnom konaní, ktorým čo najskôr odstráni stav právnej neistoty pri riešení vzťahov medzi účastníkmi konania.

5. Ústavný súd nie je súčasťou súdnej sústavy a neprislúcha mu právo dozoru nad rozhodovacou činnosťou všeobecných súdov. Do rozhodovacej činnosti súdov je v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy ústavný súd oprávnený zasiahnuť iba vtedy, ak boli ich konaním alebo nadväzujúcim rozhodnutím porušené ústavou (dohovorom) zaručené základné práva a slobody sťažovateľa.

6. Ústavný súd preskúmal konanie na okresnom súde z pohľadu dôvodov namietaných v podanej sťažnosti a dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľiek je čiastočne dôvodná.

7. Ústavný súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach vyjadril, že medzi základné princípy právneho štátu patrí okrem iného aj právo na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov, resp. právo na vybavenie veci v primeranej lehote, ktoré je nedeliteľnou súčasťou práva na spravodlivý proces garantovaného v čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 688/2014, I. ÚS 49/2015).

8. Prieťahy v konaní či nečinnosť orgánu verejnej moci sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah orgánu verejnej moci, ktorý môže byť jednorazový či viacrázový, protiprávny a zároveň aj protiústavný útok týchto orgánov proti základným ústavou

zaručeným právam (slobodám), ktorý v čase rozhodovania ústavného súdu predstavuje trvalé ohrozenie právne existujúceho stavu, pričom taký útok sám osebe nie je výrazom (výsledkom) riadnej rozhodovacej právomoci týchto orgánov. Z tej fakticity musí preto následne vyplynúť, že dôsledkom takého zásahu orgánu verejnej moci nemožno čeliť inak, než ústavnou sťažnosťou a na ňu nadväzujúcim nálezom ústavného súdu.

9. K otázke posudzovania dĺžky konania a jej primeranosti (resp. neprimeranosti) sa tak opakovane pripomína, že túto nemožno vyjadriť numericky, lebo je podmienená objektívne charakterom prejednávanej veci a musí byť skúmaná s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, zložitosť veci, požiadavky na vykonávanie dokazovania v priebehu konania, ako i správanie účastníkov a samotného súdu; do úvahy je pritom nutné vziať i to, čo je pre sťažovateľa v konaní predmetom sporu, resp. jeho význam pre účastníkov konania.

10. Záver o tom, či dĺžka konania je ešte primeraná a či už nie je, možno teda formulovať vždy s ohľadom na uvedené faktory, ktorými bolo konanie bezprostredne ovplyvnené, pričom pri posudzovaní dôvodnosti tvrdenia o porušení práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je nutné ku každej veci pristupovať individuálne a zvažovať, či s ohľadom na okolnosti prípadu ide o prietahy neodôvodnené, t. j. či sú pričítateľné súdu, a teda zakladajúce porušenie práva na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov. Toto právo totiž nie je dotknuté, ak sú prietahy spôsobené výlučne konaním účastníka, prípadne ak ide o vec, keď dĺžka konania zodpovedá jej zložitosti. V takých prípadoch trvanie konania istú dobu spravidla nie je nedôvodné a potreba zásahu ústavného súdu nie je daná.

11. V posudzovanej veci však nie je primárne prehliadnuteľné, že konanie o ochranu vlastníckeho práva pred okresným súdom trvá už od 11. mája 2010 a doteraz, teda za viac ako 7 rokov nie je meritórne rozhodnuté. Prekážky ďalšieho postupu v konaní nemožno uspokojivo odôvodniť preťaženosťou sudcu, lebo je jeho povinnosťou, aby organizoval svoju prácu tak, že princípy zakotvené v ústave a dohovore budú rešpektované v prípade, ak žalobu prijme (teda ju neodmietne) na ďalšie konanie (čl. 17 Civilného sporového poriadku).

Ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť súdu môže zapríčiniť porušenie práv garantovaných čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6

ods. 1 dohovoru, ak takáto činnosť nesmerovala na odstránenie právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľky obrátili na okresný súd, aby o nich rozhodol (I. ÚS 56/2016).

12. Ústavný súd vzhľadom na všetky uvedené dôvody uznal podmienky zásahu do prietáhov v doterajšom konaní a vyslovil porušenie vo výroku uvedených základných práv a v bode 2 výroku prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

13. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné práva boli porušené, aj primerané finančné zadosťučinenie (čl. 127 ods. 3 ústavy, § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde). Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľky v sťažnosti žiadali priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume po 3 000 €, ale bez akéhokoľvek odôvodnenia.

14. Aj keď by podľa názoru ústavného súdu v takýchto prípadoch zvyčajne prichádzalo do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia, ústavný súd nemohol sťažovateľkám toto finančné zadosťučinenie priznať, pretože svoju žiadosť vôbec neodôvodnili podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde a uviedli len rozsah požadovaného zadosťučinenia. Z tohto dôvodu ústavný súd sťažovateľkám finančné zadosťučinenie nepriznal (bod 3 výroku tohto rozhodnutia) a rovnako postupoval aj pri rozhodovaní o trovách konania, ktoré vôbec nevyčíslili.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. augusta 2017